

OILAVIY QADRIYATLAR – AJDODLARIMIZ MEROSI

Abdumo‘minova Dilafuz Alibek qizi

Oqdaryo tuman hokimligi, Oila va xotin-qizlar bo‘limi Yangiqo‘rg‘on-Yangiqishloq
MFY xotin-qizlar faoli

Oqdaryo tumani maktabgacha va maktab ta‘limi bo‘limi tasarrufidagi 3-sonli Davlat
maktabgacha ta‘lim tashkiloti psixologi

Annotatsiya: Mazkur maqolada oilaviy qadriyatlarning jamiyat hayotidagi ahamiyati, ularning ajdodlarimizdan bizgacha yetib kelgan ma‘naviy meros sifatidagi roli hamda zamonaviy oilalarda qadriyatlarni saqlashning dolzarbligi tahlil etilgan. Shuningdek, milliy qadriyatlarning barkamol avlod tarbiyasidagi o‘rni va ularni mustahkamlash yo‘llari yoritilgan.

Kalit so‘zlar: oila, qadriyat, meros, tarbiya, ma‘naviyat, milliy an‘ana, urf-odat, ajdodlar, vatanparvarlik, sadoqat.

Oila har bir inson hayotining boshlanish nuqtasi, mehr va tarbiyaning eng muhim maktabidir. Har qanday millatning ma‘naviy qudrati, ma‘rifati va istiqboli, avvalo, oila qadriyatlariga tayanadi. O‘zbek xalqining asrlar davomida shakllangan oilaviy qadriyatlari — bu ajdodlarimizning hayotiy tajribasi, odob-axloq me‘yorlari, urf-odat va an‘analarining mujassam ko‘rinishidir. “Oila – muqaddas maskan” degan tushuncha bejiz emas, chunki oila nafaqat insonning yashash joyi, balki u tarbiya, madaniyat, vatanparvarlik va insoniy fazilatlar shakllanadigan ijtimoiy muhitdir.

Ajdodlarimiz qadimdan oilaviy qadriyatlarga juda katta ahamiyat berganlar. Har bir oila a‘zosining o‘z o‘rni, o‘z mas‘uliyati bo‘lgan. Ota – ro‘zg‘orning tayanchi, himoyachisi, oila rahbari sifatida hurmat qilingan; ona – mehr va tarbiyaning manbai, oilaning yuragi hisoblangan. Bolalar esa oilaning davomi, uning faxri, kelajagi sifatida tarbiyalangan. Shu tarzda avlodlar o‘rtasida mehr-oqibat, hurmat, e‘tibor va izzat-ikrom kabi fazilatlar qadriyat sifatida shakllanib, avloddan-avlodga o‘tib kelgan. Bu qadriyatlar orqali xalqimiz o‘zining milliy qiyofasini, ma‘naviy birlik va totuvligini saqlab kelgan.

Milliy qadriyatlar — xalqning ruhiy boyligi, madaniy poydevoridir. Har bir xalq o‘z tarixini, o‘zligini aynan qadriyatlari orqali asrab qoladi. O‘zbek oilalarida ota-onaga

hurmat, farzandga mehr, qo‘ni-qo‘shniga izzat, mehmonga e‘tibor kabi odatlar hayot tarziga aylangan. “Kattaga hurmat, kichikka izzat” tamoyili o‘zbek xalqining ma‘naviy kodeksidir. Bu qadriyatlar insonni nafaqat axloqan pok, balki ijtimoiy mas‘uliyatli shaxs sifatida tarbiyalaydi. Shu sababdan bugungi globallashuv sharoitida milliy qadriyatlarni asrab-avaylash, ularni yosh avlod ongiga singdirish dolzarb vazifa hisoblanadi. Zamonaviy dunyoda texnologiyalar tez sur‘atlarda rivojlanib, turmush tarzi o‘zgarib bormoqda. Bunday sharoitda ayrim oilalarda milliy qadriyatlarning unutilishi, ajdodlardan meros bo‘lib kelgan urf-odat va an‘analarga befarqlik kuzatilmoqda. Ayniqsa, yosh oilalar orasida g‘arb madaniyatiga taqlid qilish, shaxsiy manfaatni oilaviy qadriyatlardan ustun qo‘yish holatlari uchramoqda. Bu esa oilaning ma‘naviy poydevorini zaiflashtiradi. Shu bois, har bir oila, ayniqsa yoshlar, o‘z ildizlarini, o‘z milliy merosini chuqur anglashlari, ota-bobolar qoldirgan boylik – qadriyatlarni qadrlashlari zarur.

Oilaviy qadriyatlar nafaqat o‘tgan avlod merosi, balki bugungi kun uchun ham hayotiy zaruriyatdir. Ular insonni to‘g‘ri yo‘lga boshlaydi, sabr, sadoqat, halollik, mehr-oqibat, kechirimlilik kabi fazilatlarni shakllantiradi. Bunday fazilatlar jamiyat barqarorligining asosiy omilidir. Zero, sog‘lom oila — sog‘lom jamiyatni yaratadi. Oila qadriyatlari mustahkam bo‘lgan joyda axloqiy buzilishlar, ajrimlar, befarqlik va zo‘ravonlik holatlari kamayadi. Shu ma‘noda, oilaviy qadriyatlarni targ‘ib qilish, ularni hayotga tatbiq etish har bir insonning burchidir.

Oilaviy qadriyatlarning saqlanishida ota-onalarning o‘rni beqiyosdir. Farzandlar ota-onaning harakatidan, ularning bir-biriga bo‘lgan munosabatidan ibrat oladi. Agar ota-onalar o‘zaro hurmatda, mehr va sabr bilan yashasa, farzandlar ham shu ruhda voyaga yetadi. Shu sababli ota-onalarga oilada ijobiy muhit yaratish, milliy qadriyatlarga amal qilish, farzandlarga ibrat bo‘lish mas‘uliyati yuklanadi. Ajdodlarimizdan meros bo‘lib qolgan odob-axloq qoidalari, qadimiy urf-odatlar, bayram va marosimlar, mehmondo‘stlik, kattalarga ehtirom, mahalla jamoasining birdamligi — bularning barchasi o‘zbek oilasining ajralmas qismi hisoblanadi. Bu qadriyatlar orqali oila nafaqat shaxsni, balki butun jamiyatni tarbiyalaydi. Har bir oila bu qadriyatlarni saqlasa, millat o‘zligini, birligini va mustahkamligini asrab qoladi.

Shuningdek, oilaviy qadriyatlarni zamonaviy hayot talablariga mos holda davom ettirish ham muhim. Hozirgi yosh avlodni ilg‘or tafakkur, ilm, texnologiya, madaniyat bilan tanishtirish bilan bir qatorda, milliy ruhda, an‘anaviy qadriyatlarga sodiq holda

tarbiyalash zarur. Bu o‘rinda o‘qituvchilar, psixologlar, diniy ulamolar, mahalla faollari, ayniqsa, ota-onalar hamkorlikda ishlashlari lozim. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining “Yoshlar – kelajagimiz” siyosatida ham yoshlarni milliy qadriyatlar, ma’naviy meros, vatanparvarlik ruhida tarbiyalash masalasi alohida o‘rin tutadi. Chunki ajdodlar merosini saqlagan millatgina o‘z yo‘lidan adashmaydi. Oila qadriyatlarini asrab-avaylash – bu aslida millatning kelajagini asrashdir.

Shunday qilib, oilaviy qadriyatlar – bu o‘zbek xalqining asrlar davomida yaratgan bebaho ma’naviy boyligi, ajdodlarimizning ruhiy merosi va milliy iftixoridir. Ularni qadrlash, avaylash, yosh avlodga singdirish har bir insonning eng oliy burchidir. Chunki qadriyatlar barqaror bo‘lgan oila, ma’naviy boy jamiyat va baxtli kelajakning poydevoridir.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Karimova V.M. “Oila qadriyatlari va ma’naviyat asoslari”. – Toshkent: Fan, 2020.
2. O‘zbekiston Respublikasi “Oila kodeksi”. – Toshkent, 2021.
3. Abduqodirova N. “Milliy qadriyatlar va yoshlar tarbiyasi”. – Samarqand, 2019.
4. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining “Milliy qadriyatlarni asrash va oila institutini mustahkamlash to‘g‘risida”gi farmoni. – 2022-yil.
5. G‘aniyeva D. “Oila – ajdodlar merosini davom ettiruvchi muqaddas maskan”. – Toshkent, 2020.

